

Vlaams
Parlement

vergadering **C256 – OND28**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 31 mei 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over sociale netwerksites in het onderwijs - 2052 (2010-2011)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de Vlaamse official development assistance (ODA) aan basisonderwijs in het Zuiden - 2078 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het belang van het onderwijsbeleid op het vlak van ontwikkelingssamenwerking - 2114 (2010-2011)	6
Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het internationaliseringsbeleid van het hoger onderwijs - 2115 (2010-2011)	10
Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het advies van de experts van de Raad van Europa om gsm's en draadloze internetverbindingen te bannen in scholen - 2145 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het advies van de Raad van Europa over elektromagnetische straling en de gevolgen voor de scholen - 2154 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel van een algemeen verbod op gsm's en draadloos internet in scholen - 2165 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van de heer Ivan Sabbe tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, en tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het advies van de Raad van Europa om gsm's en draadloos internet te bannen in scholen - 2169 (2010-2011)	13

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over sociale netwerksites in het onderwijs
- 2052 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Minister, ik trap een open deur in als ik zeg dat sociale netwerksites niet alleen ingeburgerd zijn, maar ook deel uitmaken van ons dagelijkse leven. Meer dan 80 procent van de mensen heeft een profiel op een sociale netwerksite, met Facebook als de meest dominante speler.

Uiteraard hebben ook heel wat leerlingen, studenten en onderwijzend personeel een profiel op Facebook en uit verschillende cases en denkoefeningen bleek al dat sociale netwerksites een toegevoegde, pedagogische waarde kunnen hebben. Ze kunnen worden gebruikt in het onderwijsproces. Dat vraagt nieuwe omgangsvormen en afspraken tussen leerkrachten enerzijds en ouders en leerlingen anderzijds. Elke nieuwe omgangsvorm roept vragen op, die opborrelen uit het werkveld.

Ik heb wat gegrasduind en zonder mezelf expert te noemen, heb ik in het decreet Rechtspositie een kapstok gevonden: “De personeelsleden moeten zich in hun dienstbetrekkingen en in hun omgang met de leerlingen, de ouders van de leerlingen en het publiek op een correcte wijze gedragen. De personeelsleden moeten alles vermijden dat het vertrouwen van het publiek kan schaden of afbreuk kan doen aan de eer of de waardigheid van hun functie in het onderwijs. Het is de personeelsleden verboden rechtstreeks of door een tussenpersoon, zelfs buiten hun ambt doch omwille ervan, giften, geschenken, beloningen of enig ander voordeel aan te nemen.”

Als we dit breed interpreteren, biedt die tekst een kapstok om een aanzet te geven tot een gedrag op die nieuwe sociale media. Niet alleen het onderwijs is daarmee bezig, ook verschillende bedrijven hebben reeds een socialemediabeleid uitgeschreven, met afspraken over hoe werknemers daarmee omgaan. Gisteren heeft de federale overheid zo’n handboek opgesteld. Ook het politiekorps van Gent heeft in deze materie al initiatieven genomen.

Minister, acht u het zinvol dat scholen naast of voortbouwend op die paragraaf uit het decreet, een specifiek beleid uitwerken over hoe leerkrachten omgaan met sociale netwerksites of bent u van mening dat het decreet volstaat? Hoe pakt u dit aan? Laat u het initiatief aan de scholen en de tradities die daar bestaan, of vindt u een top-downaanpak meer aangewezen? Hoe denkt u hierbij de nodige ondersteuning te kunnen bieden? Acht u andere initiatieven in deze problematiek noodzakelijk?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: De teneur van uw vraag om uitleg is me niet helemaal duidelijk, mijnheer Van Malderen. Wilt u op gevaren wijzen? Hebt u signalen dat er problemen zijn waar we oog moeten voor hebben? Of wilt u het gebruik van nieuwe media stimuleren?

In verband met verstandig omgaan met nieuwe media en sociale netwerksites is er in dit parlement al heel lang gevraagd naar een kenniscentrum mediawijsheid. Minister Lieten zou het initiatief nemen. Minister, weet u of er al iets van in huis gekomen is? Is er al een kenniscentrum mediawijsheid? Wat is de stand van zaken in de planning?

In de resolutie die het parlement vorige week goedkeurde over de VRT, hebben we gesuggereerd dat de VRT daar een rol zou in spelen. Dat was nieuw voor mij. Hebt u daar nieuws over? Zijn de leerlingen of de leerkrachten de doelgroep?

Het is heel belangrijk dat we scholen en leerkrachten stimuleren om te onderzoeken hoe ze nieuwe media zinvol kunnen gebruiken in het onderwijs. In dat kader moeten we leerkrachten

een duwtje geven om dat aan te pakken. Dat is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Ik verwijs ook naar de discussie over wetenschappen en techniek, en de angst voor nieuwe dingen.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, ik ben heel nieuwsgierig naar uw antwoord op de vraag om uitleg. Steeds meer leerlingen en studenten hebben een profiel op een sociale netwerksite. Ook steeds meer leerkrachten hebben dat, vooral jongere leerkrachten. De ouderen hebben wat meer schroom. Tot vorig jaar hoorde ik daar zelf bij.

Er wordt gezegd dat het een nieuwe vorm van communicatie kan zijn tussen ouders en leerkrachten, tussen leerkrachten en leerlingen, maar de vraag is of dat de ideale vorm van communicatie is tussen die groepen. Mijnheer Van Malderen, u citeert uit het decreet Rechtspositie. Dat geeft inderdaad een sterke kapstok voor leerkrachten. Veel leerkrachten gebruiken hun gezond verstand en bezigen de sociale netwerksites op een verantwoorde manier.

Vorig jaar werd een onderzoek voorgesteld op een ICT-dag in Gent, waaruit bleek dat een op drie leerkrachten bewust niet op Facebook zit. Ik weet niet of het goed is dat de overheid zegt hoe we moeten omgaan met die sociale netwerksites. Toch kan ik mevrouw Poleyn ook wel bijtreden. Bij het stimuleren van het gebruik van nieuwe media of het wegwijs maken van oudere leerkrachten, is een belangrijke rol weggelegd voor de overheid, misschien. Ik ben benieuwd naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik ben van mening dat de huidige regelgeving volstaat. Leraren hebben net zoveel recht als andere internetgebruikers om al dan niet gebruik te maken van de mogelijkheden van digitale netwerken. Het decreet Rechtspositie verwijst naar de waardigheid van de functie, ongeacht de omstandigheden en dus ook ongeacht van welke media men gebruikmaakt.

Zoals aangegeven door mevrouw Vermeiren en de heer Van Malderen, denk ik dat het gezond verstand moet primeren. Dat lijkt me de beste richtlijn. We moeten niet zozeer denken aan het opleggen van nieuwe regels of richtlijnen. Leraren gedragen zich het best online zoals ze dat offline, in de reële wereld, zouden doen.

Heel wat leerkrachten zijn zich daarvan bewust. Ik ken ook leerkrachten die dat bewust niet doen, om hun privéleven te beschermen. Ze vinden het niet altijd leuk dat ze in de klas komen en dat een leerling dan vraagt hoe het gisteren op de fuif was. De foto's die je daarop zet, kunnen tot grappige – laten we het daarbij houden – toestanden leiden.

Dat gezegd zijnde, vind ik ook wel dat leerkrachten het best de nieuwe sociale media gebruiken. Dat is mijn persoonlijke mening, die ik zeker niet wil opleggen. Hoe je daarmee omgaat, behoort tot de pedagogische vrijheid van de school. Dat is aan de netten of de scholen.

Maar het is nu eenmaal een communicatiemiddel voor jongeren. Je gaat er het best mee om, op een heel verstandige manier wel. Je kunt een onderscheid maken tussen je Facebookaccount voor professioneel gebruik en die die je privé gebruikt. Dat kan al een oplossing zijn. Zo bescherm je als leerkracht beter je privéleven en vermijd je ongewenste toestanden.

Hetzelfde geldt voor het taalgebruik. Ook daar moet de leerkracht de afstand bewaren die hij in de klas tot een leerling bewaart. Dat wil helemaal niet zeggen dat hij niet close mag zijn, maar hij moet zich ervan bewust zijn dat hij in een verhouding van leerkracht tot leerling zit. Wie een Facebookpagina heeft, weet wel dat mensen heel direct zijn op Facebook en doen alsof ze je al vele jaren kennen. Je moet oppassen dat je niet op dezelfde manier antwoordt, want dat kan soms verkeerd begrepen worden. Leerkrachten zijn zich daar het best van bewust.

Moet de overheid optreden? Ik zou het in eerste instantie laten aan de scholen, de koepels, het gemeenschapsonderwijs, de inrichtende machten en eigenlijk aan het gezond verstand van de leerkrachten. Ik zou niet meteen aan regelgeving doen. Als er een vraag zou komen, kunnen we misschien wel wijzen op de gevaren of tips en praktijkvoorbeelden geven, maar dan eerder via Klasse of zo.

Wat het kenniscentrum betreft, is minister Lieten hoofdverantwoordelijke. We werken er uiteraard aan mee, omdat het onderwijs en de jongeren er een belangrijke rol in spelen. De bedoeling is om daarin ondersteuningsmaatregelen voor leerkrachten en scholen op te nemen, maar niet om iets op te leggen of een richting aan te geven. Dat lijkt me de beste wijze om hiermee om te gaan. Er verstandig mee omgaan, betekent dat je aansluiting vindt bij jongeren.

De heer Bart Van Malderen: Mevrouw Poleyn, u vroeg naar de draagwijdte van mijn vraag. Als 80 procent van de mensen of zelfs iets meer vandaag actief is in die sociale media, moet je ervan uitgaan dat ook veel mensen uit het onderwijs, zowel leerlingen als personeel, erbij betrokken zijn. Als een op de drie – ik heb dat cijfer ook gevonden – zegt er zeer argwanend tegenover te staan, wijst dat op een spanningsveld. Er zijn altijd voortrekkers en sceptici. Het is op zich een individuele keuze om daarop actief te zijn of niet.

Het is ook een nieuw spanningsveld tussen je private en je professionele sfeer als leerkracht, en daarmee moet je leren omgaan. Je kunt dat potentieel benutten. Zorg ervoor dat je mensen wapent, zodat ze zich sterk genoeg voelen om wat daar mogelijk is, ten volle te benutten. Ik denk dat je daar effectief kunt binnentreden in een wereld van leerlingen, die je op een andere manier niet kunt bereiken, en je kunt daar dan ook de vruchten van plukken.

Minister, u hebt duidelijke antwoorden gegeven. U stelt dat het bestaande decretale kader volstaat. Voor mensen die met vragen hierover zitten, is dat een duidelijk antwoord. U laat het gezond verstand prevaleren en verkiest een bottom-up aanpak. Als er vragen zijn, kan via Klasse of het kenniscentrum de nodige ondersteuning worden geboden.

Ik heb één suggestie. In Nederland zijn er al publicaties over geweest. Ik wil ze u gerust bezorgen. Wij hebben vaak de neiging om te waarschuwen voor gevaar, maar daar vertrekt men vanuit een positieve formulering. Tips voor het formuleren van vragen en standpunten kunnen mensen die vandaag nogal aarzelend staan tegenover nieuwe media het nodige vertrouwen geven.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik wil de minister danken voor zijn antwoord en de collega voor de verduidelijking.

Minister, voor het kenniscentrum mediawijsheid wou ik u graag verleiden tot een datum. We hebben er al zoveel over gesproken. Het is al zo vaak aangekondigd. Ik begin heel nieuwsgierig te worden.

Minister Pascal Smet: Ik ben geen hoofdverantwoordelijke. Bijverantwoordelijken moeten niet voor hoofdverantwoordelijken spreken.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben er heel tevreden mee. Uit hetzelfde onderzoek blijkt immers dat 60 procent van de leerkrachten vindt dat er geen specifieke regelgeving moet komen. Ik sluit me ook aan bij de repliek die de heer Van Malderen heeft gegeven. Er is inderdaad een nieuw spanningsveld tussen privéleven en schoolleven. Heel veel leerkrachten gebruiken hun gezond verstand, wat natuurlijk niet wegneemt dat er ter zake tips kunnen komen. Het is immers niet evident voor wie daar niet mee vertrouwd is. Mensen zouden er dingen op kunnen zetten die niet evident zijn en bij leerlingen tot hilariteit zouden kunnen leiden.

Ik zou nog even willen terugkomen op die nieuwe vorm van communicatie tussen ouders, leerlingen en leerkrachten. Veel scholen gebruiken daar al een platform voor. Dat heet Smartschool. Via dat platform kan men digitaal met elkaar communiceren, kan men gerichte informatie uitwisselen over de school, zonder dat die op enige manier wordt vermengd met

het privéleven van wie dan ook. Dat werkt zeer goed. Steeds meer scholen, leerlingen en leerkrachten gebruiken dat. Ik denk dus dat dit qua communicatie momenteel volstaat, maar tips kunnen uiteraard nuttig zijn.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de Vlaamse official development assistance (ODA) aan basisonderwijs in het Zuiden - 2078 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het belang van het onderwijsbeleid op het vlak van ontwikkelingssamenwerking - 2114 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Voorzitter, minister, geachte leden, Vlaanderen doet het zeker niet slecht als het gaat over official development aid (ODA) voor onderwijs in het Zuiden. In 2010 ging 15 procent van de Vlaamse ODA naar het onderwijs, waarvan 39 procent naar het basisonderwijs. Daarmee was het onderwijs de op één na grootste hoofdsector binnen de Vlaamse ODA. Het valt ook op dat de steun van Vlaanderen aan het onderwijs hoofdzakelijk via het Departement Onderwijs en Vorming verloopt, en slechts in beperkte mate via Ontwikkelingssamenwerking. Bovendien gaat circa 89 procent van de steun voor het basisonderwijs naar het driejarige UNICEF-project Child-Friendly Schools in Malawi, India en Mozambique. Op een totaal van 2,8 miljoen euro voor het basisonderwijs in 2010 ging er 2,5 miljoen euro naar dit project. In 2011 loopt het project af, en het is niet meteen duidelijk of er een ander project in de plaats zal komen.

De steun aan basisonderwijs in het Zuiden is van cruciaal belang. Investerings in de hogere onderwijsniveaus kunnen immers pas optimaal renderen als kinderen van jong af aan kwaliteitsvol onderwijs kunnen genieten. Enerzijds moeten kinderen reeds lang voor de leeftijd van zes jaar voldoende worden gestimuleerd om naar school te gaan. Kleuteronderwijs is een absolute voorwaarde om cruciale internationale ontwikkelingsverbintenissen na te kunnen komen, zoals de millenniumdoelstellingen en het Education For All-actieplan. Anderzijds moet de kwaliteit van het lager onderwijs goed genoeg zijn opdat kinderen niet alleen de kans hebben om naar school te gaan, maar er ook daadwerkelijk iets bijleren. Wereldwijd verlaten miljoenen kinderen immers de lagere school zonder ook maar een basisniveau qua lezen, schrijven en rekenen te behalen. De beperkte kwaliteit van het lager onderwijs in veel landen in het Zuiden ligt hieraan ten grondslag.

Minister, zal dit UNICEF-project voor basisonderwijs worden verlengd? Ik hoop dat dit wel gebeurt, maar als dat niet het geval is, zal Onderwijs andere initiatieven nemen om de leemte op te vullen die hierdoor zou kunnen ontstaan in de Vlaamse ODA? Mevrouw Poleyn heeft nog veel meer gedetailleerde vragen, maar voor mij is het belangrijk te weten of die projecten kunnen worden verlengd.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, ik had ook een vraag over het belang van het onderwijsbeleid op het vlak van ontwikkelingssamenwerking. Uit een evaluatie van de millenniumdoelstellingen blijkt dat kwaliteitsvol basisonderwijs dé hefboom is om de vicieuze cirkel van armoede te doorbreken en een dynamiek van ontwikkeling te creëren. Dat gebeurt zowel rechtstreeks, door een beter onderwijs, als onrechtstreeks, door de positieve impact van scholing op gezondheidszorg, economie enzovoort.

Minister, in mijn schriftelijke vraag van 15 maart 2010 heb ik u gevraagd wat uw beleid zou zijn op dat vlak. Elke minister kan immers enigszins aan ontwikkelingssamenwerking doen binnen zijn beleidsdomein. U hebt me een aantal antwoorden gegeven over uw prioriteiten ter zake. Toch wou ik via deze vraag nogmaals ingaan op dit aspect. Vlaanderen staat immers bekend om zijn kwaliteitsvol onderwijs en is een voorbeeld qua gelijkekansenbeleid. De expertise met betrekking tot onderwijs en onderwijsbeleid in ontwikkelingslanden werd bij ons bovendien sterk ontwikkeld door de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB). De VVOB heeft zich de voorbije jaren ook geherpositioneerd tot een sterke organisatie die gespecialiseerd is in het begeleiden van staten in het Zuiden bij het ontwikkelen van een sterk kwalitatief onderwijsbeleid.

Sinds de vorige legislatuur investeert het Departement Onderwijs en Vorming in een aantal UNICEF-projecten. Dat gebeurde onder minister Vandenbroucke. Eerst was dat in India, dacht ik. Gezien de principes van coherentie in het kaderdecreet en de overtuiging dat we ons als kleine ontwikkelingspartner moeten toespitsen op onze sterktes en meerwaarde, is het evident dat we vanuit Onderwijs niet meer moeten inzetten op de gemakkelijke multilaterale steun, maar integendeel volop zouden moeten inzetten op investeren in basisonderwijs in onze partnerlanden, ofwel bilateraal, ofwel indirect. In dat opzicht wijk ik enigszins af van mevrouw Pehlivan. Dat debat voeren we ook in de commissie Buitenlands beleid, over het beleid qua ontwikkelingssamenwerking. Het advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) over de toekomst van onze ontwikkelingssamenwerking komt er precies op neer dat we met de multilaterale aanpak eigenlijk weinig verschil maken: we hebben maar een klein budget, dus we zijn slechts een van de vele partners. De SARiV pleit ervoor in te zetten op onze specialisaties, op onze expertise, en dat toegespitst op die partnerlanden waar we actief zijn.

Wanneer loopt het betreffende project van UNICEF in Mozambique, Malawi en India af? Hoe werd dit geëvalueerd?

Werd reeds beslist wat er zal gebeuren met de vrijgekomen middelen van 2,5 miljoen euro per jaar?

Deelt u mijn bekommernis met betrekking tot het belang voor het basisonderwijs? Beschikt u over onderzoek dat aangeeft dat investeringen in het basisonderwijs de hefboom voor ontwikkelingssamenwerking zijn? Er is onderzoek dat dit bevestigt.

Hoever staat u met de uitbouw van een structurele samenwerking en strategisch partnerschap met de VVOB, zoals gesteld in de Memorandum of Understanding van 2008? Ik heb daar sinds toen geen nieuws over gehoord. Welke initiatieven ondernam u reeds om dit gestalte te geven? We hebben daar al over gesproken tijdens de bespreking van de beleidsbrieven. Welke middelen worden hieraan gekoppeld?

Hebt u al een samenwerking overwogen met de VVOB, specifiek met betrekking tot het basisonderwijs?

Welke initiatieven ontwikkelde het Platform Onderwijs & Ontwikkeling, dat intussen werd opgericht, het voorbije jaar? Welke andere initiatieven voor strikte en bilaterale samenwerking hebt u intussen genomen? Integreert u uw eventuele nieuwe initiatieven binnen het kader van het Vlaams ontwikkelingsbeleid zoals bepaald in het kaderdecreet Ontwikkelingssamenwerking van 2007, bijvoorbeeld op het vlak van geografische concentratie en op het vlak van coherentie met het federale ontwikkelingsbeleid?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De drie ‘Child Friendly Schools’ (CFS) die UNICEF uitvoert in Malawi, Mozambique en India en die betoelaagd worden door het ministerie van Onderwijs en Vorming, lopen af in het voorjaar 2011. Uiterlijk 15 juni worden de eindverslagen op het departement Onderwijs verwacht. Hoewel ik dus nog geen uitspraak kan doen over de

eindevaluatie, geef ik wel graag mee dat de voorgaande jaarverslagen duidelijk maakten dat de projecten op weg waren de vooropgestelde resultaten te behalen.

Mijn voorganger bezocht in april 2007 het CFS-project in India. Hij besliste dan om vanaf 2008 gedurende drie jaar een jaarlijks bedrag van 2,5 miljoen euro vrij te maken voor projecten rond basisonderwijs in de drie genoemde landen. Het ging om een aanvullend budget dat specifiek voor ontwikkelingssamenwerking vrijgemaakt werd.

We hebben in de afgelopen maanden de projecten bekeken en het voortzetten ervan overwogen. Een verlenging zou betekenen dat er opnieuw extra middelen gezocht moeten worden. Aangezien er heel wat andere prangende onderwijsnoden in Vlaanderen zijn, hebben we ervoor gekozen om deze projecten niet te verlengen of te vernieuwen. Ik ben er mij zeker van bewust dat dit zichtbaar zal zijn in het geheel van de ODA-middelen. Aan de andere kant wil ik graag de samenwerking met Marokko verder uitdiepen. Dat zal dat enigszins compenseren.

Ik deel uw bekommernis zeker. Onderwijs is een sleutelfactor voor ontwikkeling; daarom is het belangrijk dat het een bijzondere plaats krijgt in het geheel van ontwikkelings-samenwerking. Voor een samenleving is investeren in (basis)onderwijs een van de meest kostenefficiënte maatregelen op het vlak van sociale en private returns. Dat blijkt uit vele onderzoeken.

Ontwikkelingssamenwerking is door de Vlaamse Regering als bevoegdheid toegekend aan de Vlaamse minister voor Ontwikkelingssamenwerking met het Vlaams Agentschap Internationale Samenwerking (VAIS) als uitvoerend agentschap. Mijn administratie onderhoudt goede werkrelaties met het VAIS en verstrekt indien nodig technisch advies.

In 2008 is er eigenlijk geen gevolg gegeven aan het Memorandum of Understanding. Toevallig heb ik vorige week – los van uw vragen – op verzoek van de heer Roegiers, met de VVOB en directeur-generaal Dewaele een ontmoeting gehad. Hij heeft ook het Vlaams Parlement bezocht. We hebben gesproken over de samenwerking tussen de VVOB en Onderwijs. Er is uiteraard informatie-uitwisseling tussen ambtenaren van het departement Onderwijs en leden van de onderwijsinspectie enerzijds en de VVOB anderzijds. Bovendien is het departement Onderwijs en Vorming en een onderwijsinspecteur vertegenwoordigd in de raad van bestuur en de algemene vergadering van de VVOB. Ook met mijn kabinet zijn er geregeld contacten.

Zo heb ik onlangs de Rwandese minister van Onderwijs ontmoet, die een studiebezoek bracht aan België. In het debat over internationalisering verwijzen we ook naar de VVOB. Ik heb heel concreet afgesproken met de VVOB dat zij mij een geactualiseerd ontwerp van samenwerkingsovereenkomst zullen overmaken. We zullen dat ondertekenen. Ze ontvangen ongeveer 8 miljoen euro van de federale overheid, die uitsluitend naar onderwijs en ontwikkelingssamenwerking gaat. We moeten dat beschouwen als onze ontwikkelings-samenwerkingspoot en meer met hen samenwerken. Dat is mijn uitgangspunt en engagement. We zullen in de komende weken de nieuwe samenwerkingsovereenkomst bespreken en afsluiten.

Momenteel loopt er een onderwijsproject in het binnenland van Suriname, dat wordt uitgevoerd door de VVOB en UNICEF. De focus ligt hier op de professionalisering van leerkrachten via 'nucleuscentra'.

U verwijst naar het Platform Onderwijs & Ontwikkeling of Educaid. Dat wordt getrokken door de VVOB en de Association pour la promotion de l'emploi et de la formation à l'étranger (APEFE). Het platform opereert niet onder mijn bevoegdheid. Onderwijs zit wel in de stuurgroep en doet mee aan de thematische werkgroepen basisonderwijs en professionalisering. Dat is dus goed nieuws. We gaan structureel samenwerken.

Momenteel zijn we de samenwerking met Marokko aan het voorbereiden. Ik heb dat verschoven naar de late herfst, of misschien zelfs winter. Dat zien we nog. We moeten de evolutie in Marokko opvolgen. We gaan uiteraard de bilaterale samenwerking versterken op allerlei niveaus. Daar heb ik het al over gehad.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Minister, als ik het goed begrepen heb, betekent dit dat de projecten in Malawi, India en Mozambique worden stopgezet.

Minister Pascal Smet: Inderdaad, dat hebt u zeer goed begrepen.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Wordt dat mee opgenomen in de samenwerking met de federale overheid of helemaal niet?

Minister Pascal Smet: Neen, het project is afgelopen. Dat was een driejaarlijks project. Het ging toch om heel veel geld: 2,5 miljoen euro. We moeten keuzes maken. We hebben ervoor gekozen om de noden in het Vlaamse onderwijs prioritair aan te pakken. Maar we zullen dus, om dat enigszins te compenseren, de VVOB beschouwen als onze onderwijsontwikkelings-samenwerking.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Betekent dit dat er meer samenwerking komt met het federale ontwikkelingsbeleid?

Minister Pascal Smet: De VVOB wordt uitsluitend gefinancierd door de federale overheid.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Ik zal daarop nu niet reageren. Als die samenwerking tot stand komt, wil ik daarover toch wat meer informatie vragen.

Minister Pascal Smet: Het is verstandig om nu samen te werken met de VVOB.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Dat is zo. Ik weet ook dat in heel veel landen de vraag bestaat om de middelen van ontwikkelingssamenwerking niet te veel op te splitsen in kleinere projecten. Zij wensen dat het veel meer in een centraal punt wordt beheerd. Van daaruit kun je veel meer impact hebben in het kader van ontwikkelingssamenwerking.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik dank u voor uw duidelijke antwoord. We weten nu wat de stand van zaken is. Enerzijds ben ik blij dat u de filosofie volgt waarbij niet wordt ingezet op de multilaterale grote projecten waarin we geen meerwaarde kunnen realiseren, behalve dat klein beetje geld. Dat is al een aantal jaren mijn kritiek. Laat ons van onze expertise uitgaan. De VVOB is op het vlak van onderwijs de expert. U ondersteunt dat principieel – bravo –, maar anderzijds is het wel een besparing. U zegt dat die 2,5 miljoen euro iets extra was. Ik vind het verstandig om samen met de VVOB eens goed te bekijken wat we concreet samen kunnen doen, maar de openheid moet er wel zijn om daar eventueel een aantal extra middelen aan te koppelen.

U zegt dat de VVOB voor 100 procent door de federale overheid wordt gefinancierd. Dat is waar en niet waar. Vlaanderen financiert ook een deel, vooral het secretariaat. Maar de mogelijkheid is er zeker. Het zou knap zijn om hun werking deels te financieren als u zegt dat dat iets is wat echt wel past binnen Onderwijs.

Ik wil toch nog even duidelijk stellen dat sinds de initiatieven van voormalig minister Bert Anciaux iedere Vlaamse minister zijn eigen stukje ontwikkelingsbeleid kan voeren. In het Official Development Assistance-rapport (ODA), dat we pas gekregen hebben, staat dat een heel groot deel van de middelen, bijna evenveel als het officiële ontwikkelingsbeleid van de Vlaamse Regering en van het Vlaams Parlement, wordt betaald via Onderwijs. We hebben decreten en principes en het beleid dat we ontwikkelen, maar ons kaderdecreet geldt alleen voor onze minister van Ontwikkelingssamenwerking en niet voor u, minister. Ik vind het goed dat u in uw eigen domein ontwikkelingsbeleid rekening wilt houden met die principes,

maar voel u ook geroepen om daar een echt beleid van te maken en er ook middelen voor vrij te maken. Als u dat verstandige keuzes vindt, vind ik de compensatie in de samenwerking met Marokko met het oog op ontwikkelingssamenwerking niet zo interessant.

Maak werk van de samenwerking met de VVOB. Bekijk grondig welke zinvolle dingen we kunnen doen. Ondersteun het, want zij vertegenwoordigen Vlaanderen in die zuiderse landen. Het is eigenlijk gemakkelijk voor u, want het bestaat al en het is, vrijwel zeker, kwalitatief. Als er interessante dingen naar voren komen, bekijk dan of er middelen voor kunnen worden gezocht, bijvoorbeeld voor volgend jaar.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het internationaliseringsbeleid van het hoger onderwijs
- 2115 (2010-2011)**

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, in uw beleidsbrief kondigde u een actieplan Studentenmobiliteit aan tegen december 2010. Sindsdien mochten wij hier in het Vlaams Parlement nog niets ontvangen. Nochtans hoorde ik dat er plannen waren. Uw voorganger heeft in Leuven beloofd dat we het engagement willen opnemen om 20 procent van de studenten tegen 2020 een internationale ervaring te laten opdoen.

In Leuven spraken we over de mobiliteit van de studenten zelf. Maar ook daarbuiten liggen er volgens mij nog heel wat andere kansen om instellingen hoger onderwijs te stimuleren om een breed internationaliseringbeleid te voeren. Ze voeren dat wel al allemaal, maar er kan hier en daar toch nog wel een stimulans zijn om het breder te voeren.

Minister, welke initiatieven plant u met betrekking tot het stimuleren van de internationalisering van het hoger onderwijs? Hebt u inderdaad een bevraging gedaan bij de instellingen voor hoger onderwijs? Zo ja, wat waren de resultaten daarvan? Wanneer komt uw aangekondigde actieplan studentenmobiliteit? Kunt u daarover al een tip van de sluier lichten? Gaat dit verder dan enkel het stimuleren van de uitwisseling van studenten? Is er ook een stimulans voor de mobiliteit van docenten en professoren? Dat is zeker even belangrijk. Wordt 'internationalisation at home' gestimuleerd: de studenten die hier blijven maar die toch iets directer zouden worden betrokken bij de internationaliseringskansen? Is er een beleid met betrekking tot het onthaal van buitenlandse studenten en de erkenning van andere internationale ervaringen die studenten opdoen in andere contexten? Zitten al die zaken in het actieplan, of heb ik hier te veel verwachtingen?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, ik sluit me graag aan bij de vraag van mevrouw Poleyn. De studentenmobiliteit neemt toch wel een bijzondere positie in ons onderwijslandschap in. Het idee om er tegen 2020 voor te zorgen dat 20 procent van de studenten een buitenlandervaring hebben, is geweldig. Ik denk niet dat we daartegen kunnen zijn.

Ik wil wel even stilstaan bij de keerzijde van de medaille. In Zuid-Korea hebben we de vraag gesteld – ik dacht aan de voorzitter van de commissie Onderwijs. Ik heb hem toen gezegd dat hij geluk heeft zoveel universitaire diploma's te hebben. In eigen land staan daar echter geen jobs tegenover. Enerzijds is het schitterend dat er een beweging is van de studenten naar andere oorden. Anderzijds mag het echter niet de bedoeling zijn dat men de excellente talenten, de goede, waardevolle studenten op die manier verliest. Minister, denkt u in uw planning ook aan een omgekeerde beweging, zodat interessante terugkeerkansen voor

studenten, zelfs met een doctoraat, gegarandeerd worden, en een verlies aan geweldige talenten vermeden wordt?

De heer Boudewijn Bouckaert: Ook ik sluit me aan bij de zeer pertinente vragen van mevrouw Poleyn over de internationalisering. De studentenmobiliteit is in deze commissie al aan bod gekomen. De doelstelling is inderdaad 20 procent. Ik heb altijd gezegd dat dat geen fetisj mag zijn. Voor die 20 procent bestaat geen enkele wetenschappelijke basis.

Ik denk dat mevrouw Deckx er al op heeft gewezen dat studentenuitwisseling in regel een goede zaak is, maar dat er ook negatieve kanten aan verbonden kunnen zijn. Ze kan ontaarden tot wat academisch toerisme. Er zijn ook andere negatieve effecten. Zo zijn er in Gent heel wat klachten over de Spaanse studenten, die bestendig in een fiestatoestand verkeren. Men moet daar dus niet blind instappen. Er moet ook altijd gedacht worden aan de mogelijke effecten.

Studentenmobiliteit moet niet de enige vorm van internationalisering zijn. Op de duur wordt het binnenhalen van het grootste aantal studenten gezien als het behalen van een soort trofee. Dan is men toch verkeerd bezig. Er zijn ook andere vormen van internationale samenwerking. ‘Internationalisation at home’ is een goede zaak. In die context zou er volgens mij ook werk gemaakt moeten worden van de Euroaccreditering. Daarom moeten niet meteen alle landen van Europa, zoals Griekenland, daarbij betrokken worden. Europese landen zouden een akkoord moeten sluiten om de accreditatie die in één land erkend is, ook te erkennen in het andere land, waardoor een ‘branching out’ van een instituut hier gemakkelijk mogelijk wordt. Dat is ook een vorm van accreditering. Dat kan alleen maar het onderwijsaanbod bij ons verrijken.

Mevrouw Celis, we kennen allemaal de voorbeelden van studenten die weggaan. Internationalisering is hoe dan ook een proces dat in twee richtingen zal verlopen. Wat men verliest aan Vlaamse onderzoekers of studenten, wint men door studenten uit het buitenland die naar hier komen. Men moeten de lusten en de lasten aanvaarden.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Er is geen algemene bevraging geweest van de instellingen voor hoger onderwijs. Er zijn twee bijeenkomsten geweest waarop een aantal mogelijke actiepunten werden besproken. Op basis daarvan en met input van de twee adviezen van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) over mobiliteit – een over studentenmobiliteit en een over docentenmobiliteit – bereidt de administratie een actieplan voor. Ik denk dat ik u al gezegd heb dat ik daarvan een eerste ontwerp gekregen heb. Ik heb het teruggestuurd omdat ik vond dat het te licht woog.

Aangezien we vorig jaar de discussie over de beurzen hebben gevoerd, heb ik gevraagd om een nieuw voorstel uit te werken om de beurzen te betalen en een voorstel van datacollectie uit te werken. Dat zat niet in de initiële scope van de opdracht. Wat de datacollectie betreft, hebben we merkwaardigerwijs nog geen gegevens. We hebben afgesproken dat in principe tegen de zomer een beperkt actieplan klaar is, en dat tegen het einde van het jaar het globale actieplan volgt.

In het actieplan zullen voorstellen zitten met betrekking tot de studentenmobiliteit en de financiering ervan, acties met betrekking tot het motiveren van studenten om naar het buitenland te gaan, acties met betrekking tot het beter inpassen van een mobiliteit in de curricula, transversale acties, waaronder voorstellen met betrekking tot het onthaalbeleid, acties voor het aantrekkelijker maken van Vlaanderen als regio voor hoger onderwijs, docentenmobiliteit en dergelijke.

Nu, de reden waarom we dat pas tegen het eind van het jaar vragen, is dat we op dit moment volop werken aan de integratie van het hoger onderwijs. Dat vraagt heel veel tijd. Daarnaast moet er ook nog worden gewerkt aan het accreditatiesysteem. De oorspronkelijke timing die

het parlement had gevraagd, was wat overmoedig. Die is nu aangepast en wij gaan ervan uit dat we die wel zullen halen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik dank u voor deze stand van zaken en voor uw eerlijk antwoord. Ik wil u echter oproepen om aan de administratie te vragen ervoor te zorgen dat er niet wordt getalmd. Ik had het daarover in de inleiding van mijn originele vraag, maar de voorzitter had me gevraagd dat te schrappen.

Het gaat me niet zozeer om het feit dat men naar het buitenland moet gaan studeren. Ik heb dat zelf ook gedaan. Studenten hebben daar heel veel aan. Men kan daar wel allerlei bedenkingen bij maken. Ik herinner me de uitspraken van de topman van Bekaert. Dat is wat we altijd horen van de bedrijven. Tijdens het bezoek aan Zuid-Korea en China, waar ik niet bij was, heeft de commissie geleerd dat indien Vlaanderen, dat slechts een erwtje is in deze grote geglobaliseerde wereld, nog een rol wil spelen, we ervoor moeten zorgen dat onze eigen studenten een voldoende open internationale houding hebben. De mobiliteit kan daar een belangrijke rol in spelen, maar een breder internationaliseringbeleid is toch ook nodig. Dat is de enige optie die we kunnen nemen. Zo niet, zijn we totaal verloren in deze hectisch draaiende wereldeconomie.

Verder vraag ik om te onderzoeken of het plan dat er tegen het eind van het jaar komt, zo breed mogelijk kan gaan. Ik denk echt wel dat de overheid de instellingen een duwtje in de rug mag geven. De voorzitter heeft verwezen naar de Europese accreditatie. Een extra stimulans zou niet meer nodig mogen zijn. Men zou spontaan zijn master elders moeten kunnen doen. Ik denk dat daar nog wat kansen liggen om breder te gaan.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Wat deze problematiek betreft, zullen we nog even op de resultaten moeten wachten.

Ik wil het ook nog even hebben over de mentaliteit van de studenten om naar het buitenland te gaan. Als ik de verhalen hoor van oud-leerlingen en hun ouders, en ik zie hoe klein de wereld is geworden, dan denk ik dat we op schema zitten. Ik heb geen idee van het huidige cijfer, maar er wordt wel gestreefd naar 20 procent tegen 2020.

Minister Pascal Smet: Het huidige percentage schommelt tussen 8 en 10 procent.

Mevrouw Vera Celis: Als we jaarlijks 1 procent moeten stijgen om tegen 2020 20 procent te halen, dan zullen we initiatieven moeten nemen. Ik wacht samen met u geduldig op het plan.

De heer Boudewijn Bouckaert: Een internationale studentenuitwisseling kan niet van bovenaf worden gedecreteerd. Men kan de universiteiten niet opleggen om in uitwisselingen te stappen. Die uitwisselingen worden geïnitieerd van onderuit, door professoren die contacten leggen. Als men dan gaat forceren, dan loopt het fout. Men mag daar dan ook geen obsessieel beleid van maken om per se die 20 procent te willen halen. Men moet ook kijken naar de kwaliteit van die uitwisselingsprojecten. Daarnaast moet men ook oog hebben voor andere vormen van internationale samenwerking. Ik heb bijvoorbeeld een gezamenlijk programma uitgewerkt met andere landen waarin Vlaamse en buitenlandse studenten circuleren. Dat is geen uitwisseling, maar een gezamenlijk programma. Daarnaast zijn er vormen van institutionele samenwerking. Ik denk dat onze Vlaamse universiteiten en hogescholen daar nog wat koudwatervrees voor hebben. Dat zou nog wat meer gestimuleerd moeten worden.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister-president Peeters heeft het gehad over de academische diplomatie. Onze universiteiten vertegenwoordigen Vlaanderen in het buitenland en worden daarvoor gewaardeerd voor het Vlaamse Regering. Deze academische diplomatie zou het best worden meegenomen in dat brede plan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het advies van de experts van de Raad van Europa om gsm's en draadloze internetverbindingen te bannen in scholen

- 2145 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het advies van de Raad van Europa over elektromagnetische straling en de gevolgen voor de scholen

- 2154 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel van een algemeen verbod op gsm's en draadloos internet in scholen

- 2165 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Ivan Sabbe tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, en tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het advies van de Raad van Europa om gsm's en draadloos internet te bannen in scholen

- 2169 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag om uitleg is opgesteld vóór alle berichten in de krant. Mijn vraag is dan ook gebaseerd op het advies.

De experts van de Raad van Europa adviseren om zowel gsm's als draadloze internetverbindingen te verwijderen uit de klassen en de scholen. Volgens de specialisten houden de elektromagnetische golven immers een potentieel gezondheidsrisico in voor kinderen en jongeren.

Er bestaat al jaren verdeeldheid over het stralingseffect van mobiele telefoons, mobifoons en andere draadloze toestellen. De commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement heeft al een hoorzitting gehouden over het stralingsgevaar van al die toestellen.

De Raad van Europa, die de Europese beleidsmakers adviseert, gaat er echter wel degelijk van uit dat de elektromagnetische golven mogelijk schadelijke effecten hebben op dieren, planten en mensen, zelfs als ze blootgesteld zijn aan stralingsniveaus die onder de huidige drempels liggen. De Europese experts roepen dan ook op tot onmiddellijke actie.

De raad adviseert tevens om informatiecampagnes op te zetten en alle mogelijke maatregelen te nemen om kinderen en jongeren – de grootste risicogroepen – te beschermen. Zo moet er volgens de raad een lage drempel komen qua stralingsnorm en moeten alle draadloze toestellen die elektromagnetische golven uitstralen, dat ook duidelijk vermelden.

Ook de Wereldgezondheidsorganisatie onderzocht vorig jaar de mogelijke gevolgen van gsm-gebruik, maar kon niet concluderen of mobiel bellen al dan niet schadelijk is voor de gezondheid. Blijkbaar geraakt niet alleen de Wereldgezondheidsorganisatie er niet uit, er zijn experts voor en tegen, er zijn dokters voor en tegen, en ook in Knack stond een 'voor en tegen'.

De Raad van Europa neemt echter het zekere voor het onzekere en gaat ervan uit dat al deze draadloze technologieën potentieel schadelijke effecten inhouden voor mensen, en zelfs de hersenen kunnen beïnvloeden en kanker veroorzaken.

De Vlaamse Regering is voorlopig niet van plan om de adviezen blindelings te volgen. Dat was een eerste reactie, maar ik weet niet wat de Vlaamse Regering nu denkt. Vorige week werd in de commissie Leefmilieu een vraag om uitleg gesteld aan minister Schauvliege. Ze zegt dat er geen algemeen verbod moet komen in de scholen, maar dat er een informatiecampagne is opgezet, niet alleen door haar, maar ook door de minister van Welzijn, die bevoegd zou zijn om daarover op te treden. Minister Schauvliege zou ook een studie gevraagd hebben over stralingsgevaar.

Ook de scholen zijn niet gekant tegen een algemeen gsm-verbod in klassen. Uiteraard houden zij ook de gezondheid van de kinderen voor ogen, maar het is handig meegenomen om de gsm uit de klassen te kunnen verwijderen, want de meeste scholen hebben een schoolreglement. Misschien zou het beter zijn een algemeen reglement in te voeren over het gebruik van gsm's. Ook in de school van mijn kinderen is de gsm verboden volgens het schoolreglement, maar ik krijg toch geregeld berichtjes rond een uur of negen of tien. Blijkbaar kunnen kinderen, zelfs zonder te kijken, sms'en, toch mijn kinderen. De mijne zijn dan ook geen perfecte kinderen.

Minister, gaat u akkoord met de conclusies vervat in het advies van de Raad van Europa? Er wordt gesproken over een nieuwe informatiecampagne over het gsm-gebruik voor jongeren. In welke mate bent u als minister betrokken bij deze campagne? Wat is de inhoud van de campagne?

Ook in Canada hebben ouders reeds geprotesteerd tegen WiFi- en gsm-gebruik in scholen omdat zou bewezen zijn dat sommige kinderen daar ziek van kunnen worden. Ook in Oostenrijk waren er al dergelijke gevallen. Daarom worden ginds door de overheid maatregelen genomen tegen een te grote blootstelling aan straling in scholen. Bij te veel straling van buitenaf wordt er afgeschermd, intern wordt er zoveel mogelijk bekabeld. Draadloze systemen worden afgeschaft of niet meer geïnstalleerd.

Behoren dergelijke maatregelen ook tot de mogelijkheden voor scholen in Vlaanderen? Houdt u daarmee rekening bij nieuwbouw van schoolinfrastructuur, om bekabeling te gebruiken in plaats van draadloze internetverbindingen? Ook worden in sommige landen bepaalde stralingsvrije zones afgebakend. Is er al nagedacht, samen met minister Schauvliege, om dat ook in Vlaanderen te implementeren?

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: De discussie over de al dan niet schadelijke gevolgen van de elektromagnetische straling, die onder andere gsm's, draadloze telefoons en WiFi uitstoten, is al langer aan de gang. De leden van de Raad van Europa bogen zich over de kwestie en formuleerden hun bevindingen in een rapport. In het rapport vergelijkt de Raad van Europa de elektromagnetische straling met tabak en zelfs asbest en stelt hij een aantal maatregelen voor.

Zo zouden volgens de raad draadloze netwerken en gsm's in scholen verboden moeten worden. Professor Van Gool, verbonden aan de dienst kindergeneeskunde van het UZ Gasthuisberg, vindt deze maatregelen niet overdreven en stelt dat we er beter alles aan doen om de straling zo veel mogelijk te beperken. Maar we horen ook andere geluiden, die het tegengestelde zeggen.

In het rapport staat een voorstel beschreven dat in juni in de plenaire vergadering van de Raad van Europa ter stemming voorligt. Daarna moet het ook nog voorbij het Comité van ministers. Een aanbeveling tot een verbod is dus nog niet voor vandaag, maar blijkt niet irreëel. Minister Schauvliege reageert dat Vlaanderen al strenge normen hanteert, maar vermeldt tegelijk dat er een sensibiliserings- en informatiecampagne gepland is met een apart luik over gsm-gebruik op school.

Minister, hoe reageert u op de aanbevelingen in het rapport van de Raad van Europa? Overweegt u een verbod op gsm's, WiFi en andere toestellen die elektromagnetische straling produceren in scholen? Minister Schauvliege plant een campagne met een specifiek luik over de gsm op school. Is dat in samenwerking met u als minister van Onderwijs? Wanneer gaat deze campagne van start en wat is de finaliteit?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: De collega's hebben de vraag al gesitueerd. Ik sluit me daarbij aan. Ook de meeste van mijn vragen zijn gesteld. Ik heb twee vragen die nog niet echt aan bod zijn gekomen.

Minister, kunnen wij wel een verbod opleggen vanuit de overheid? Volgens mij kan dat niet, en hoort dat bij de vrijheid van onderwijs en de schoolreglementen. Daar hoor ik graag uw mening over.

Ik heb vernomen dat het probleem vooral ligt bij de hoge frequentie van die straling. Ik ben daar niet in geschoold. Een lage frequentie zou helemaal niet zo schadelijk zijn of er zou toch veel minder risico zijn. Vroeger werd televisie uitgestraald, bij wijze van spreken, en nu wordt dat via digitale weg uitgestuurd. Daardoor is er bandbreedte vrijgekomen op een lagere frequentie, wat dus veel minder risicovol zou zijn.

Minister, zegt u dat iets? Dat is weer een bevoegdheid van minister Lieten. Bent u bereid om te onderzoeken of de bandbreedte op lage frequentie, die vroeger door de televisie werd ingenomen, altijd al gebruikt is en dus – denk ik – weinig impact heeft gehad op de gezondheid, relevant kan zijn voor onze scholen?

De voorzitter: De heer Sabbe heeft het woord.

De heer Ivan Sabbe: Voorzitter, ik ben blij dat ik een vraag mag stellen in de commissie waar u de hamer in handen hebt. Ik begrijp waarom u zo graag in deze commissie bent, als ik zie dat u hier volledig bent omgeven door vrouwelijk gezelschap. *(Opmerkingen van de heer Boudewijn Bouckaert en minister Pascal Smet)*

Ik ga niet herhalen wat deze dames zo mooi en eloquent hebben gezegd. Voor een keer stel ik dus niet mijn vraag aan minister Schauvliege, maar aan de minister van Onderwijs.

We hebben de pro's en de contra's gehoord bij het stralingsrisico. Ik denk – en als libertijn is het normaal dat ik zo denk – dat we ons moeten hoeden voor extra regelgeving. We moeten eerder scholen en studenten sensibiliseren, door hen te wijzen op de risico's van het permanent blootgesteld zijn aan de straling van gsm's. Het op zich dragen van de gsm kan risico's meebrengen. Dat is weliswaar niet bewezen, maar we weten toch dat het zeker niet aan te raden is om permanent aan straling te zijn blootgesteld, hoe laag die frequentie ook mag zijn.

We moeten eerder kijken naar een beleid waarbij we ernaar streven om scholen aan te zetten om eerder klassieke bedrading te hebben dan draadloze netwerken en waarbij de jeugd meer wordt gesensibiliseerd over de mogelijke risico's van gsm's.

Minister, wat is uw visie met betrekking tot het advies van de Raad van Europa? Hoe schat u dat in? Een derde van de basisscholen en de helft van de secundaire scholen surft zonder kabel. Hoe schat u de gevolgen in van een eventueel verbod op draadloos internet? In welke mate acht u een verbod op gsm's en draadloos internet in scholen opportuun en haalbaar?

De heer Boudewijn Bouckaert: De kinderrechtencommissaris heeft daarover een advies geformuleerd. Hij stelt dat een gsm-verbod wel kan, maar het aanslaan van gsm's niet, omdat dat in strijd is met het eigendomsrecht. Dat is wel moeilijk toepasbaar.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb inderdaad kennis genomen van het advies van de Raad van Europa. Die instelling geeft vaak advies, over van alles en nog wat. Het gaat over een algemeen verbod op draadloze internettoegang, DECT-telefoons (Digital Enhanced Cordless Telecommunications) en gsm's in scholen.

Ik begrijp de bezorgdheid om te handelen uit voorzorg over zaken waarvan we het effect op kinderen, jonge mensen en zelfs volwassenen nog niet volledig kennen. Het probleem van straling op kinderen en jongeren is echter niet opgelost door gsm's, DECT-telefoons, WiFi en WLAN-systemen (Wireless Local Area Network) in klassen te bannen. We weten dat nagenoeg alle jongeren en steeds meer kinderen over een gsm beschikken en deze willen gebruiken.

Naast dergelijke maatschappelijke evoluties zijn er ook technologische evoluties. De convergentie van technologie zorgt ervoor dat nieuwe generaties gsm's en computers evolueren naar smartphones en tablets, met bovendien mengvormen. Dergelijke toepassingen doen niet alleen de vraag naar draadloze internettoegang nog toenemen, maar bieden ook interessante opportuniteiten voor educatief gebruik. Het gebruik van dergelijke systemen is al voor een groot deel in het dagelijkse leven van mensen ingebakken. We moeten het dus in een breder maatschappelijk verband bekijken: maatschappelijke, technologische en pedagogisch-didactische overwegingen meenemen en ook nagaan wat er buiten de scholen dan moet gebeuren. Je kunt de school niet als een geïsoleerde omgeving beschouwen.

Je kunt niet inzetten op ICT-vaardigheden, mediageletterdheid en onderwijsinnovatie en tegelijkertijd de moderne technologie uit de scholen bannen. In Vlaanderen zijn er al innovatieve scholen die smartphones, gewone gsm's, iPad's en tablets inzetten voor educatief gebruik. De komst van dat soort mobiele leertechnologie zal steeds meer de norm worden. Ik ga ervan uit dat binnen tien jaar bijna alle scholen op die manier werken. Dat is een van de redenen waarom dat minister Lieten en ik een project 'De School voor de Toekomst. Een leeromgeving voor competentiegericht onderwijs' hebben uitgewerkt, waarbij we naar de toekomstscholen willen kijken.

Er wordt heel vaak terecht gesproken – en het is jammer dat de heer De Meyer hier niet is – over onze achterstand op het vlak van scholenbouw, maar onze achterstand zou in de toekomst wel eens een ongelooflijke voorsprong kunnen worden, als we de komende jaren de juiste investeringen doen in de juiste technologie voor die nieuwe schoolgebouwen. Always look on the bright side of life.

Mevrouw Deckx heeft er al op gewezen dat het slechts gaat over een soort aanbeveling van de commissie. Het is nog niet goedgekeurd. Het is ook niet bindend. Mevrouw Poleyn, we zouden een algemeen verbod in de scholen kunnen invoeren. We hebben ook een rookverbod ingevoerd. Het is perfect mogelijk om dat te doen, via de erkennings- en financieringsvoorwaarden van scholen. We kunnen dat dus, indien we dat zouden willen, maar momenteel wil ik dat niet, omdat we daar te weinig kennis over hebben. Ik heb u al een aantal andere redenen gegeven.

U weet dat minister Schauvliege momenteel een studie naar de mogelijke gezondheidseffecten van radiofrequente elektromagnetische golven van bijvoorbeeld gsm's en draadloze netwerken laat uitvoeren. De studie zou tegen de zomer af moeten zijn. Het lijkt me beter de resultaten ervan af te wachten, om op basis van die studie te bekijken wat we zullen meedelen aan de scholen. Scholen hebben even veel of even weinig weet als andere instanties van wat er aan de hand is. Laten we dus wachten op de resultaten van de studie van minister Schauvliege. We zullen die ongetwijfeld ook bespreken binnen de regering. Dan zullen mijn collega's van Leefmilieu en Welzijn en ikzelf bekijken welke acties we moeten ondernemen. Zolang de studie niet af is, zullen we echter geen verbod opleggen.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Uiteraard mogen we geen stralingsfobie krijgen. Ik heb daar ook niet voor gepleit. Over het feit dat die

moderne technologie educatief kan worden gebruikt op school, bestaat hier ook geen discussie. Dat is de vraag niet. We moeten echter ook naar de gezondheid kijken. We mogen niet bang zijn het verwijt te krijgen dat we oubollig zijn of in de tijd willen terugkeren. Voor mij staat de gezondheid van iedereen nog altijd als eerste punt op de agenda.

Ik heb verwezen naar twee buitenlandse voorbeelden. Zo is er het voorbeeld in Oostenrijk, toch niet zo ver. In Salzburg zijn er op 2 december 2010 maatregelen genomen ten aanzien van de scholen, omdat kinderen ziek werden door straling op school. De ouders van die kinderen werden eerst ook niet geloofd, maar nadien is gebleken dat er in die scholen zeer veel straling was, een veel grotere hoeveelheid straling dan toegestaan. Wordt ook dat bekeken? We weten in feite nog niet veel over die straling. Ik ben wel blij dat u stelt eerst de studie te zullen afwachten en dat te zullen bekijken.

In haar antwoord heeft minister Schauvliege verwezen naar de afdeling Toezicht Volksgezondheid van het Agentschap Zorg en Gezondheid. Ik citeer: “Specifieke adviezen en informatiecampaagnes met betrekking tot gsm-gebruik of draadloze netwerken in scholen worden opgevolgd door de afdeling Toezicht Volksgezondheid van het Agentschap Zorg en Gezondheid.” Ik had daar nog nooit van gehoord.

Minister Pascal Smet: Dat is Welzijn.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Dat is niet bij u. Misschien is het nuttig ook eens te bekijken wat die instantie ondertussen al heeft gezegd over specifieke adviezen en informatiecampaagnes. Dan zullen we wat geduld hebben en ook die studie afwachten.

Mevrouw Kathleen Deckx: We moeten inderdaad het wetenschappelijk onderzoek ter zake afwachten, hoewel er blijkbaar al heel veel studies zijn verricht over dit onderwerp. Ik weet niet of wij dan de zoveelste studie moeten maken. Dat is een open vraag. Wel vind ik dat er, in het geval van onzekerheid, alleszins naar moet worden gestreefd de stralingswaarden zo laag mogelijk te houden. Minister, u hebt uiteraard gelijk als u zegt dat dit probleem niet alleen in scholen rijst. Dat betekent echter niet dat we een vrijgeleide moeten krijgen binnen die schoolomgevingen. Dat is uiteindelijk immers toch onze verantwoordelijkheid.

Wat ik absoluut wil vermijden, is dat we hier regelgeving zouden maken omwille van gezondheidsredenen, die dan vorm zou geven aan de pedagogische discussie over gsm-gebruik op school. Ik vind dat het aan de scholen zelf toekomt om gsm-gebruik te verbieden, als dat gebeurt om pedagogische redenen. Als het gaat om gezondheidsredenen, is dat natuurlijk een andere zaak. Ik zou echter heel graag die twee zaken gescheiden willen houden als het gaat over het zoeken naar oplossingen.

Ik wacht het vervolg van het verhaal af. We zullen daar zeker te gelegener tijd nog op terugkomen.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het signaal van deze commissie is vooral dat we bezorgd zijn en dat dit grondig moet worden bekeken. Als er meer concrete informatie is, na het voltooien van die studie, moeten we niet alleen inzetten op sensibilisering, maar moet er ook heel technische informatie worden gegeven. Mij is een en ander immers nog niet zo duidelijk. Zo is er blijkbaar een groot verschil tussen bellen en sms'en. Er is de frequentiehoogte en zo. Er is de nabijheid. Hoe meer informatie we onze leerkrachten en scholen kunnen geven, des te beter ze zullen geïnformeerd zijn om goede beslissingen te nemen met betrekking tot het beperken of verbieden hiervan. Ik hoop dat daar daadwerkelijk gevolg aan wordt gegeven.

Ik had geen antwoord gekregen met betrekking tot mijn suggestie te bekijken hoe het zit met die bandbreedte die vroeger door televisie werd ingenomen. Ik zal dat zelf ook doorgeven aan minister Schauvliege, maar dat lijkt me het onderzoeken waard.

De heer Ivan Sabbe: Voorzitter, minister, geachte leden, Vlaanderen, en zeker de Vlaamse Regering is kampioen wat studies betreft. We wachten op een studie over het

Schipdonkkanaal. We wachten op een BAM-studie. We wachten op een studie met betrekking tot de jacht. Er zijn dus heel wat studies. Het is een beetje storend om te zien hoelang we altijd op studies moeten wachten.

Daarom heb ik een suggestie, minister. In plaats van te wachten op de studie van minister Schauvliege, en terwijl onze norm een stuk lager ligt dan in vele andere landen, zouden we misschien eens iets moeten doen aan de sensibilisatie. Men kan in het onderwijs aan sensibilisatie doen naar de inrichtende machten om hen bij renovatie te wijzen op het feit dat een vast netwerk een aantal voordelen heeft voor de gezondheid. Als men aan renovatie toe is, heeft men die mogelijkheid. Men kan dan nog altijd met routers werken om alsnog draadloos netwerk mogelijk te maken.

Daarnaast vind ik sensibilisatie van de jeugd ook belangrijk. Ik heb ook kinderen die naar school gaan. Je merkt dat kinderen de gewoonte hebben om hun gsm op zak te houden. Dat is niet gezond. Een gsm heeft een bepaalde straling, en zeker op die plaats kan dat nadelige effecten hebben in de toekomst. Het zou niet slecht zijn dat u als minister de aanzet geeft dat men aan sensibilisatie doet, eerder dan te wachten op die studie. In afwachting van die studie kan men al actief zijn in sensibilisatie op tweeërlei niveau: bij renovatie gaan voor een vast netwerk in plaats van een draadloos en sensibiliseren van de leerlingen.

Minister Pascal Smet: U vindt niet dat we dat moeten afschaffen? Het omgekeerde zou me verbazen.

De heer Ivan Sabbe: Neen. Er is al zoveel regelgeving in Vlaanderen. Er is een verschil tussen regelgeving en de mensen sensibiliseren en informeren. Ik heb het al gesuggereerd toen het ging over de afval in de voedingssector dat sensibiliseren nodig is, maar dat men absoluut niet weer een regel moet maken.

Minister Pascal Smet: U moet die vraag stellen aan minister Vandeuren. Ik ben niet bevoegd voor Volksgezondheid, zoals u weet.

De heer Ivan Sabbe: Maar wel voor Onderwijs. U kunt iets doen ten aanzien van de scholen.

Minister Pascal Smet: Maar daar is juist discussie over. We hebben op dit moment geen aanleiding of objectieve gegevens die zeggen dat we dat moeten verbieden in de scholen. U zegt zelf dat u tegen een verbod bent. Wat betreft de scholen zijn de enige vragen: gaan we het verbieden of niet en nemen we het op in de erkenningsvoorwaarden? Ik merk dat iedereen het erover eens is dat we daar op dit moment te weinig gegevens over hebben om dat te beslissen, dus doen we dat niet.

Ik ben het eens dat je moet sensibiliseren, dat kan nooit kwaad, maar dat is de bevoegdheid van de minister van Welzijn. Ik ga niet in de bevoegdheid treden van collega's. Niet dat ik die verantwoordelijkheid wil afschuiven, maar je moet respect hebben voor de bevoegdheidsverdeling die er is.

De heer Boudewijn Bouckaert: Als het om gezondheidsredenen echt schadelijk blijkt te zijn, dan kunnen wij bij decreet aan alle scholen opleggen dat dat in het reglement moet worden opgenomen.

Minister Pascal Smet: Niet in de reglementen, we zullen dat dan in de erkenningsvoorwaarden opnemen. Het moet zelfs niet in een reglement komen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Het rookverbod is in alle reglementen opgenomen.

Minister Pascal Smet: Ook in de erkenningsvoorwaarden.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Mijn excuses dat ik zo laat in deze commissie binnenkom, maar er waren nog discussies in andere commissies.

Het is een discussie die uitgebreid aan bod is gekomen in de commissie Leefmilieu. Minister Schauvliege is eigenlijk bevoegd voor deze materie. Iedereen erkent op een gegeven moment dat er een probleem is, dat we moeten opletten met de straling en dat de draadloze toepassingen steeds toenemen, maar als het erop aankomt, komt men tot een andere conclusie. Dan zijn er mensen, zoals ik, die zeggen dat we de bezorgdheid, die ook wetenschappers uiten, au sérieux moeten nemen en naar strenge normen moeten gaan. Er zijn anderen die zeggen dat we meer moeten inzetten op sensibiliseren. Ik heb soms het gevoel dat sensibiliseren wordt misbruikt als men geen beslissingen durft te nemen.

Ik heb destijds een voorstel van decreet ingediend omtrent algemene stralingsnormen, maar ook specifiek voor scholen. Ik heb toen een voorstel gedaan op basis van de resolutie die werd goedgekeurd in het Vlaams Parlement, die voortging op wat de wetenschappers op hoorzittingen in het Vlaams Parlement stelden. Die zeiden dat 0,6 volt per meter een totale emissienorm zou moeten zijn. Wat blijkt? De Raad van Europa raadt ook 0,6 volt per meter aan. Het advies van de Raad van Europa gaat dus niet alleen over de bezorgdheid van de draadloze toepassingen zoals draadloos internet op scholen of het gsm-gebruik, maar ook over het algemeen stralingsniveau.

Minister, ik wil u wijzen op het volgende. Ik heb met wat vertraging gehoord wat uw antwoord was op de vragen. In Gent zorgt een sp.a-schepen ervoor dat in het stedelijk onderwijs geen draadloos internet wordt gebruikt en, nog belangrijker, dat er op scholen geen gsm-antennes worden geïnstalleerd. Ik pleit er niet voor dat u morgen beslist om draadloos internet te verbieden in scholen. Ik denk wel dat u eens aan de tafel moet gaan zitten met de scholengemeenschappen om van gedachten te wisselen over wat de volgende stap is. U moet niet alleen zeggen: we gaan aan sensibilisatie doen. Ik raad u aan om met de scholengemeenschappen aan tafel te gaan zitten over deze problematiek. Ik denk ook dat u het voorbeeld van Gent kunt volgen om geen gsm-antennes meer te installeren op scholen. Ik heb een aantal schrijnende voorbeelden gehoord, ook van directeurs, oudercomités en leden van inrichtende machten. Het is pure business. Gsm-operatoren leggen meer dan 15.000 euro op tafel om antennes te installeren op schoolgebouwen. Ik ben met experts gaan meten en de 0,6 volt per meter wordt vaak overschreden op speelplaatsen. Laten we dit au sérieux nemen en tot actie overgaan in plaats van alleen te pleiten voor sensibilisatie.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer Sanctorum, ik begrijp uw bekommernis en ik deel die gedeeltelijk, maar in verband met de masten meen ik dat een mast op het gebouw het minst erg is. Het is veel erger om een mast op enkele honderden meters afstand te hebben. Dat is informatie die interessant zou zijn voor scholen, maar ook voor gemeentebesturen, want die kan helpen bij de beslissing waar een mast wel of niet wordt geplaatst. Die informatie is er nu nog onvoldoende.

De voorzitter: De heer Sabbe heeft het woord.

De heer Ivan Sabbe: Voorzitter, collega Sanctorum haalt twee zaken door elkaar. We zitten samen in de commissie Leefmilieu, we volgen dit dus allebei op. Enerzijds is er wat hier ter tafel ligt, het draadloos netwerk binnen de school en het gebruik van de gsm binnen de school. Anderzijds is er het plaatsen van masten, maar dat is een ander paar mouwen – dat is niet het thema dat hier wordt besproken. Er werd al bekeken waar de masten wel en niet kunnen. De stralingswaarde werd al naar beneden gebracht.

Als we een eerlijke discussie willen voeren, moeten we die twee dingen loskoppelen van elkaar. Het plaatsen van de zendmast is gewoon een financiële inkomst voor de school in kwestie die de plaatsing toestaat, maar heeft niets te maken met de gedragscode, de aanbevelingen of de sensibilisatie van de scholieren en de scholen. De keuze voor een draadnetwerk of een draadloos netwerk is een ander verhaal dan dat van de zendmast. Ze zijn van elkaar te scheiden.

De voorzitter: Ik meen dat deze discussie meer thuishoort in de commissie Leefmilieu, en ik stel voor om hier af te ronden.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, mijn opmerkingen zijn echt constructief bedoeld. Ik zou graag vernemen of u aan tafel gaat zitten met de scholengemeenschap.

Minister Pascal Smet: Mijnheer Sanctorum, u was wat te laat. U hebt dus niet gehoord dat ik heb gezegd dat ik eerst de resultaten van de bestelde en lopende studie wil afwachten. Op basis van de resultaten ervan zullen we met de scholen rond de tafel gaan zitten. Als scholen nu vragen wat ze moeten doen en op basis van welke gegevens, dan kunnen we niet antwoorden, maar moeten we verwijzen naar de studie. Ik wacht liever tot in het najaar om te zien wat we kunnen doen, want dan zullen we de resultaten van de studie hebben. Dat is toch goed bestuur?

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■